

ILUSTRATION TIMES

4€ • 110CZK
NOVEMBER
44. TÝŽDEŇ

ILUSTRÁTOR TÝŽDŇA

Vybrali sme pre Vás

FARBA ROKU

Pantone farba roku 2017

OCENENÝ UMELCI

Vyspovedali sme autorou
výherných diel.

MAREK MRÁZ

Interview a plagát
vo vnútri

EDITORIÁL

Ďalšia naša dnešná „štýlová“ téma Mužský klobúk je nielen pre mužov. Je zaujímavé, ako aj módu ovplyvňujú technológie. Skúste si prečítať. V Retrooku sa môžete pozrieť na krásnu Silviu Lakatošovú a porovnať Riša Müllera ako chlapčeka na otcových ramenách s dnešným takmer päťdesiatnikom.

**Nový rok má ešte len pár dní. Čo od neho čakáme? Nieкто možno myslí na svetový mier či globálne otepľovanie, ale väčšinu z nás trápí, či budú naši najbližší zdraví, či nás nestihne nejaká pohroma, či nepríde manžel o prácu, či nás neopustí priateľ...
V súlade s**

príslovím Bližšia košela ako kabát. Mladá holandská fotografka Illah von Oijen prišla pred dvoma rokmi na Slovensko a začala sa obzeráť. Všetko tu pre ňu bolo iné ako doma. Najprv si všímala chudobu rómskych osád a prácu poľnohospodárov po celej krajine a napokon sa zamerala na naše rýchlo sa meniace hlavné mesto. Tak ako trápí Európanov strácajúca sa identita, ona hľadala, čo je typické pre Bratislavu. Svoju knihu nazvala Bratislava - mesto na mieru, čím našu metropolu chcela pochváliť. Že si sadne ako uliata. Pre mnohých je však veľmi zvláštne, že identitu slovenského mesta hľadá práve Holanďanka. Ona hovorí, že to, čo by sme sa mohli od obyvateľov z jej ľudnatého prímorského štátu učiť, je ich nezlomnosť. Nikdy dopredu nehovorí, že sa to nedá. Ako to často zvyknú Slováci. Ale aby sme zas neboli zakomplexovaní, Illah hovorí, že kto začne na Slovensku žiť, už z neho neodíde.

ILUSTRÁTOR MAREK MRÁZ: TO, S KÝM PRACUJEM SI VYBERÁM VEĽMI PRECÍZNE

Ak ste si mysleli, že sme na našich umelcov už zanevrelí, ste na omyle. Práve naopak, v roku 2015 sľubujeme ešte viac domáceho umenia a rozhovorov so šikovnými ľuďmi, v čom nám pomáha už vyše polročný projekt rozbehnutý na facebooku. Od predsavzatí sa posunieme k činom, a teda k prvému talentu v novom roku. Je ním Marek Mráz, ktorý bol zároveň jedným z prvých prispievateľov na našej stránke, za čo mu ďakujeme, keďže začiatky nikdy nebývajú ľahké. Na túto záležitosť sme chystali už dlhšie a ja som rád, že si konečne môžete o Marekovi prečítať trochu viac. Len v krátkosti, dozvieš sa, čo si myslí o presadzovaní sa umelcov na Slovensku, aj o spolupráci s H16.

Mohol by si nám na začiatok povedať niečo o sebe?

Volám sa Marek Mráz. Mám 22 rokov a pochádzam z Martina. Venujem sa ilustráciám a už nejaký ten rok aj komixu. V súčasnosti študujem na vysokej škole výtvarných umení.

Kedy a akou cestou si sa k umeniu dostal?

K umeniu som sa dostal cez graffiti. Síce to už bolo dosť dávno, ale dodnes som za to vďačný. Vlastne od malička sa to o mňa nejakú stále obtieralo, až som sa dostal na strednú ume-

leckú školu a neskôr aj na vysokú s týmto zameraním. Každý má potrebu sa istým spôsobom vyjadriť, no a ja som taktiež nebol výnimkou. Bolo to pre mňa najprirodzenejšie a najjednoduchšie. Pamätám si, že to bola moja učiteľka výtvarnej na základnej škole, ktorá ma dotlačila k tomu, aby som šiel na umeleckú školu, za čo jej dodnes ďakujem.

S akými reakciami sa stretávaš, keď niekomu ukazuješ svoju tvorbu?

Rozdeľujem to na Slovensko a zahraničie. Nevieť čím to je, ale u nás stále kraľuje to buranstvo už desiatky rokov, aj keď v posledných rokoch sa to trochu zlepšilo. Väčšinou počúvam frázu "mám z toho zmiešané pocity" - tým ale reagujú na obsah, nie na formu. Vôbec sa ale nestážujem, vždy sa nájde veľa ľudí, ktorí to ocenia. Minule ma zarazila reakcia niektorých galérií, samozrejme slovenských, ktoré mali problém s obsahom mojich ilustrácií a nechceli ich vystaviť, čo je podľa mňa 25 rokov po revolúcii fail. Čo sa týka feedbacku zo zahraničia, je to stále lepšie a lepšie. Viac to chápú a sú tomu otvorenejší. Asi to bude kultúrou, neviem. Napríklad na moste SNP mám 5 veľkých ilustrácií a pravidelne keď idem okolo sa pri nich fotia turisti, čo ma strašne teší.

Myslíš si, že je k práci umelca potrebná vysoká škola?

Umelecká vysoká škola (samozrejme, keď je kvalitná) ti dá to, čo z teba robí profesionála. Začneš rozoznávať, čo je umenie a čo je už len dekorácia, prípadne ešte niečo horšie. Výhodou je taktiež, že svoju prácu môžeš konzultovať s inými profesionálmi. Ja osobne vysokú umeleckú školu beriem ako najväčšiu výhru vo svojom živote. Získal som nadhľad a pokoru (zdravú). Tým ale nechcem podceňovať umelcov bez vysokej školy alebo akéhokolvek umeleckého vzdelania. Faktom však je, že taký človek sa narodí raz začas - ako napríklad génius Basquiat. Aj preto som rád, že poznám ľudí, ktorí sú profesionálmi aj bez vysokej školy.

Čím sa najčastejšie zvykneš inšpirovať?

V podstate ma inšpiruje všetko. Asi je to nejaký dar, ale vidím veci úplne inak, a tak aj bežná vec, ktorú niektorí prehliadnu ma inšpiruje natoľko, že ju zvečním. Celkovo si myslím, že každý z nás je umelec, no len pár to naozaj v sebe našlo. Inšpirujú ma napríklad rôzne bizarné veci, anomálie, duševné choroby, filozofia, mystika, v poslednom čase židovská mystika (je to magické) a obrovský vplyv malo, že som dostal možnosť nahliadnuť do toho sveta zločinu. Tieto rôzne svety sa snažím vo svojej tvorbe prepojiť a nájsť v nich to vznešené, čo ale asi nemusí byť pochuti všetkým. Hlavne, že je to pochuti mne.

Mohol by si nám v krátkosti popísať, ako tvoje výtvy vznikajú a koľko času ťa stoja?

Na začiatku je vždy emócia, ktorú chcem vyjadriť. Často si dokonca predstavujem, že reálne stojím na miestach, ktoré vo svojich ilustráciách zobrazujem. Je to neveriteľný pocit. Potom už len asociatívne spájam rôzne časti príbehu do jednotného celku. Posledných pár rokov mám všade so sebou môj zápisník a každú vec, ktorá ma zaujme zapisujem, poprípade hneď črtám. Zachytím tým počiatočnú emóciu a okamih, ktorý trvá sekundu a neskôr sa ho snažím rozvinúť. Samozrejme, používam veľa symbolov, ktoré nútia diváka hľadať súvislosti a keď ich nájde, môže to celé pochopiť. Takmer vždy vznikajú v noci, ktorá ma svoju typickú atmosféru a pokoj. Čo sa týka času, je to veľmi odlišné. Niekedy spravím 5 ilustrácií za noc a inokedy zase robím na jednej týždeň. Záleží to naozaj na veľa faktoroch.

Svoje práce robíš len pre seba alebo ich posielaš ďalej? Ak áno, ktorá spolupráca bola pre teba najzaujímavejšia?

Samozrejme, že keď niečo miluješ a chceš sa tomu venovať naplno musíš to posúvať ďalej, ale veľmi precízne si vyberám s kým spolupracujem. Beriem asi tak 5 percent ponúk, pretože predsa len je to moja vizitka a musím si za tým stáť. Všetko, čo som doposiaľ robil bolo pre mňa istým spôsobom zaujímavé. Potom už len asociatívne spájam rôzne časti príbehu do jednotného celku. Posledných pár rokov mám všade so sebou môj zápisník a každú vec, ktorá ma zaujme zapisujem, poprípade hneď črtám. Zachytím tým počiatočnú emóciu a okamih, ktorý trvá sekundu a neskôr sa ho snažím rozvinúť. Samozrejme, používam veľa symbolov, ktoré nútia diváka hľadať súvislosti a keď ich nájde, môže to celé pochopiť.

Podme teda k tvojmu najaktuálnejšiemu projektu. Mnohí už určite zaregistrovali tvoju spoluprácu so známou slovenskou formáciou, H16. Ako k tomuto nápadu prišlo?

No bol to nápad ich menežéra, ktorý má s myšlienkou konfrontoval. Mne sa samozrejme nápad veľmi pozdával a hlavne som si nevedel predstaviť, ako to bude vyzeráť. Asi preto ma to lákalo, a tak som do toho šiel. Hlavne išlo o to, aby to nebolo len čisto lyrics video bez akejkoľvek dynamiky.

Nejaké pikošky? Nechcel Otis opticky zmenšiť hlavu alebo Cigo väčšie svaly?

Hehe. Presne ako vravíš, nechceli. Ešte tam mali byť rôzne komické postavičky ako Tiefenbach, ale nakoniec sme sa rozhodli, že z toho nespravíme až takú estrádu.

Pracuje sa so skupinou takého rázu dobre? Nemali prehnané požiadavky a Ako dlho trval celý proces vzniku od počiatočnej myšlienky?

Sú to profesionáli. Tak ako u každého projektu, všetko sa tisíckrát prerába. Raz špinka za pravým uchom, potom krátky prst. Hah. Ale tak to má byť, veď o to ide - spraviť to dobre. Ja som mal na starosti len čisto ilustrácie, o postprodukcii sa staral Drahoslav Lysák z Optical PRO. Od prvotnej myšlienky zhruba 3-4 týždne, čo je pomerne narychlo, no s konečným vizuálom som spokojný. Aj keď je pravda, že teraz by som to zase urobil inak.

Myslíš si, že má slovenský umelec reálnu šancu živiť sa svojou záľubou?

Jednoznačne áno. Je treba len utiecť zo slovenského stereotypu a veci sa zrazu začnú pohyňať správnym smerom. Myslím si, že práve teraz je tá doba, kedy sa veci začali posúvať podľa predstáv. Napríklad máme celkom výhodu, pretože tu nie je taká konkurencia. A dôkazom je zopár umelcov, ktorí sa tým živia, dokonca veľmi slušne. Nejde ani tak o tie peniaze ako to, že tým dostávaš slobodu robiť, čo ťa baví. Dôležitý je však aj marketing okolo celej tvorby, či skôr okolo osoby umelca. Síce sa tomu niektorí bránia, ale je to tak. Bez toho to ide len ťažko.

Venuješ sa okrem ilustrácií aj iným technikám?

Nie. Ako povedal docent Choma, špecializácia je dôležitá. Prešiel som snád' všetkým, čo výtvarné umenie ponúka a nevyľučujem, že sa to o pár rokov zas niekde posunie a asi to tak aj bude. To je o tom vývoji, lebo nemôžeš jedno jedlo jesť celý rok.

Čo robíš vo voľnom čase mimo umenia?

Dobre, že sa pýtaš. Minule som nad tým rozmýšľal, že ja vlastne nič iné ani nerobím. Iba také tie bežné radosti života umelca, ale to tu asi radšej rozoberať nebudeme (asi to nie je moc bežné).

Ďakujeme za rozhovor, na záver nechávame priestor na zopár slov pre čitateľov.

Milujem vás. Sledujte moju tvorbu, kupujte umenie - je krásne. Mier.

NIE SÚ POLITICKY KOREKTNÉ. S TÝMTO VERDIKTOM SA Z BRUSELU VRÁTILI DOMOV DIELA SLOVENSKÝCH VÝTVARNÍKOV MAREKA ORMANDÍKA A ERIKA BINDERA.

Nie sú politicky korektné. S týmto verdiktom sa z Bruselu vrátili domov diela slovenských výtvarníkov Mareka Ormandíka a Erika Bindera.

Nemá vraj nič proti Slovensku, ani si o slovenskej výtvarnej scéne nič zlé nemyslí. Napriek tomu má však Európska komisia problém s niektorými dielami slovenských výtvarníkov.

Kolekciu výtvarných diel zo Slovenska sa rozhodli predstavitelia Európskej komisie vystaviť v jednej zo svojich administratívnych budov v Bruseli. Požiadali preto Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, aby ju dalo zostaviť. Výber urobila kurátorka Eva Trojanová a zaradila doň aj diela Mareka Ormandíka a Erika Bindera. Predbežná kolekcia bola pozitívne prijatá a schválená, až na práce ich dvoch. Európska komisia usúdila, že sú politicky nekorektné. „Evokujú buď strach, alebo spájajú negatívne myslenie s náboženskými motívami, čo v súčasnej geopolitickej situácii nie je vhodné,“ píše sa v oficiálnom stanovisku. Hoci komisia oceňuje expresivnosť a silu diel, zdajú sa jej príliš ťažké a náročné na vnímanie v pracovnom prostredí budovy, kde majú byť umiestnené. Treba si vraj uvedomiť, že v nej pracuje dvetisíc zamestnancov komisie z 28 členských štátov EÚ a denne sem prichádza ďalších tisíc návštevníkov z celého sveta a z prostredia rôznych kultúr a rôzneho náboženského cítenia.

„Je to verejná budova a musíme sa vyhnúť riziku, že by obrazy s motívami krvi, násilia a nahoty vyvolali kontroverzné reakcie,“ píše sa ďalej v stanovisku.

„Zaujalo ma to len preto, že ide o oficiálnu cenzúru. Väčšinou sa takéto reakcie zvyknú zaobaliť. Inak k tomu už nemám čo povedať,“ hovorí pre SME výtvarník Marek Ormandík. Stanovisko si vyžiadal od ministerstva kultúry a zverejnil na sociálnej sieti.

Ministerstvo sa od stanoviska dištancuje. „Európska komisia oslovila ministerstvo, aby sme im kolekciu zapožičali na dobu neurčitú. Diela sme zaslali, následne prišla správa o zamietnutí spomenutých obrazov.“

Na otázku SME, či prezentácia diel súvisí s našim tohtoročným predsedníctvom v Európskej únii, Kňazková dodáva, že diela cestovali do Bruselu v rámci projektu Berlaymont Summa Artis, ktorý s predsedníctvom nemá nič spoločné. „Ide o dekoráciu administratívnej budovy. Nebolo to nič v zlom, len diela nevyhovovali komunikačnej stratégii.“ Kurátorka kolekcie Eva Trojanová pracovala na výbere nezávislo a považuje situáciu za veľmi nepríjemnú. „Šokovalo ma to.“

Trest - v tejto chvíli viacznačný názov diela Mareka Ormandíka, ktoré Európska komisia vylúčila z reprezentatívnej slovenskej kolekcie.

PANTONE: FARBA ROKA 2016

Vždy koncom roka sa všetci nedočkaví dizajnéri a milovníci trendov dozvedia, ktorá farba bude najdominantnejšou ten nasledujúci. Tentokrát dopadol výber trochu prekvapivo...

Odborníci z inštitútu Pantone pravidelne v decembri zverejňujú informáciu o tom, ktorá farba bude hrať prím nasledovných dvanásť mesiacov. Po tohtoročnej temnej marsale však prišla skutočne veľká zmena. A aj niečo nové. Nebola vybratá jedna farba, ale hneď dva odtiene a to vôbec po prvýkrát v histórii. Nie však preto, že by sa ľudia, ktorí za tým stoja nevedeli dohodnúť. Obe vybrané farby však podľa Pantone vytvárajú medzi sebou „pokoj mysle a vnútorný mier“ a práve to bolo kľúčové. A ktoré to sú? „Rose Quartz“ teda staroružová a „Serenity“ – svetlo modrá. Takže je viac ako jasné, že rok 2016 sa bude niesť v pastelových tónoch.

A to nielen vo vybraných dvoch farbách, ale aj v ostatných odtieňoch, ktoré ich dopĺňajú.

Či už módny alebo bytový dizajn, ružová, modrá, ale aj odtiene žltej, zelenej či fialovej by nemali chýbať u žiadneho milovníka trendov. A niektoré magazíny akoby aj tušili, čo Pantone chystá... Ved' stačí sa pozrieť na titulnú fotku magazínu Harper's Bazaar. Tá sa doslova nesie práve vo vybraných farbách

a musíte uznať, že harmónia medzi nimi priam bije do očí.

Spoločnosť Pantone svoj nečakaný výber farieb vysvetľuje nielen v texte na svojej stránke, ale aj vo velavravnom videu, ktoré zverejnila na internete. Rok 2015 bol podľa neho plný stresu, neustálych naháňáčiek za peniazmi či úspechom, ozbrojených konfliktov, závislosti na sociálnych sieťach, odcudzenia a neznášanlivosti inakosti. Protilátkou by sa podľa spoločnosti mali stať farby spĺňajúce našu túžbu po upokojení a bezpečnosti. Tieto teórie podporuje aj symbolika týchto dvoch farieb. Ružový kremeň mnohí poznajú aj pod pojmom ruženín.

Minerálu sa často pripisujú magické vlastnosti, a preto ho najmä dámy nosia vo forme šperkov či špeciálnych amuletov. Ruženín je totiž považovaný za kameň lásky, ktorý posilňuje vzťah, partnerskú vernosť a privoláva do vzťahu dieťa.

Okrem toho symbolizuje súcit, dobro, porozumenie, trpezlivosť, miernosť či empatiu. Bledomodrá farba nám zas symbolizuje more či nebo, a preto automaticky predstavuje pokoj, voľnosť a slobodu. Odborníci na terapiu farbami tiež hlásajú, že svetlá modrá je farbou mieru, nepoužívať hrubé slová, zabudnúť na minulosť či odpustiť sebe aj iným.

Odborníci z inštitútu Pantone pravidelne v decembri zvereňujú informáciu o tom, ktorá farba bude hrať prím nasledovných dvanásť mesiacov. Po tohtoročnej temnej marsale však prišla skutočne veľká zmena.

A aj niečo nové. Nebola vybratá jedna farba, ale hneď dva odtiene a to vôbec po prvýkrát v histórii. Nie však preto, že by sa ľudia, ktorí za tým stoja nevedeli dohodnúť. Obe vybrané farby však podľa Pantone vytvárajú medzi sebou „pokoj mysle a vnútorný mier“ a práve to bolo kľúčové. A ktoré to sú? „Rose Quartz“ teda staroružová a „Serenity“ – svetlo modrá. Takže je viac ako jasné, že rok 2016 sa

bude niesť v pastelových tónoch.

A to nielen vo vybraných dvoch farbách,

ale aj v ostatných odtieňoch, ktoré ich dopĺňajú. Či už módny alebo bytový dizajn, ružová, modrá, ale aj odtiene žltej, zelenej či fialovej by nemali chýbať u žiadneho milovníka trendov. A niektoré magazíny akoby aj tušili, čo Pantone chystá... Veď stačí sa pozrieť na titulnú fotku magazínu Harper's Bazaar.

Tá sa doslova nesie práve vo vybraných farbách a musíte uznať, že harmónia medzi nimi priam bije do očí. Spoločnosť Pantone svoj nečakaný výber farieb vysvetľuje nielen v texte na svojej stránke, ale aj vo veľavravnom videu, ktoré zverejnila na internete.

Rok 2015 bol podľa neho plný stresu, neustálych naháňačiek za peniazmi či úspechom, ozbrojených konfliktov, závislosti na sociálnych sieťach, odcudzenia a neznášanlivosti inakosti. Protilátkou by sa podľa spoločnosti mali stať farby spĺňajúce našu túžbu po upokojení a bezpečnosti. Tieto teórie podporuje aj symbolika týchto dvoch farieb. Ružový kremeň mnohí poznajú aj pod pojmom ruženín. Minerálu sa často pripisujú magické vlastnosti, a preto ho najmä dámy nosia vo forme šperkov či špeciálnych amuletov.

Ruženín je totiž považovaný za kameň lásky, ktorý posilňuje vzťah, partnerskú vernosť a privoláva do vzťahu dieťa. Okrem toho symbolizuje súcit, dobro, porozumenie, trpezlivosť, miernosť či empatiu. Bledomodrá farba nám zas symbolizuje more či nebo, a preto automaticky predstavuje pokoj, voľnosť a slobodu. Odborníci na terapiu farbami tiež hlásajú, že svetlá modrá je farbou mieru, nepoužívať hrubé slová, zabudnúť na minulosť či odpustiť sebe aj iným. Odborníci z inštitútu Pantone pravidelne v decembri zvereňujú informáciu o tom, ktorá farba bude hrať prím nasledovných dvanásť mesiacov. Po tohtoročnej temnej marsale však prišla skutočne veľká zmena. A aj niečo nové. Nebola vybratá jedna farba, ale hneď

uznať, že harmónia medzi nimi priam bije do očí. Spoločnosť Pantone svoj nečakaný výber farieb vysvetľuje nielen v texte na svojej stránke, ale aj vo veľavravnom videu, ktoré zverejnila na internete. Rok 2015 bol podľa neho plný stresu, neustálych naháňačiek za peniazmi či úspechom, ozbrojených konfliktov, závislosti na sociálnych sieťach, odcudzenia a neznášanlivosti inakosti. Protilátkou by sa podľa spoločnosti mali stať farby spĺňajúce našu túžbu po upokojení a bezpečnosti. Tieto teórie podporuje aj symbolika týchto dvoch farieb. Ružový kremeň mnohí poznajú aj pod pojmom ruženín. Minerálu sa často pripisujú magické vlastnosti, a preto ho najmä dámy nosia vo forme šperkov či špeciálnych amuletov. Ruženín je totiž považovaný za kameň lásky, ktorý posilňuje vzťah,

partnerskú vernosť a privoláva do vzťahu dieťa.

Okrem toho symbolizuje súcit, dobro, porozumenie, trpezlivosť, miernosť či empatiu. Bledomodrá farba nám zas symbolizuje more či nebo, a preto automaticky predstavuje pokoj, voľnosť a slobodu. Odborníci na terapiu farbami tiež hlásajú, že svetlá modrá je farbou mieru, nepoužívať hrubé slová, zabudnúť na minulosť či

odpustiť sebe aj iným. Odborníci z inštitútu Pantone pravidelne v decembri zvereňujú informáciu o tom, ktorá farba bude hrať prím nasledovných dvanásť mesiacov. Po tohtoročnej temnej marsale však prišla skutočne veľká zmena. A aj niečo nové. Nebola vybratá jedna farba, ale hneď dva odtiene a to vôbec po prvýkrát v histórii. Nie však preto, že by sa ľudia, ktorí za tým stoja nevedeli dohodnúť. Obe vybrané farby však podľa Pantone vytvárajú medzi sebou „pokoj mysle a vnútorný mier“ a práve to bolo kľúčové. A ktoré to sú? „Rose Quartz“ teda staroružová a „Serenity“ – svetlo modrá. Takže je viac ako jasné, že rok 2016 sa bude niesť v pastelových tónoch.

A to nielen vo vybraných dvoch farbách, ale aj v ostatných odtieňoch, ktoré ich dopĺňajú. Či už módny alebo bytový di-

ROSE QUARTZ
PANTONE 13-1520

SERENITY
PANTONE 15-3919

OCENENÝ ILLUSTRÁTORI

Zoznámte sa z ocenenými ilustrátormi zo Slovenska a objavujte svet ilustrácií s nami.

Jana Farmanová

1970

Slovenská maliarka, pôsobiaca na výtvarnej scéne od konca 90. rokov 20. storočia. Je jednou z najvýznamnejších maliarok súčasnej slovenskej a českej výtvarnej scény, rešpektovaná divákmi aj zberateľmi umenia. P ozornému divákovi neujde, že Jana Farmanová svoje príbehy nikdy nedorozpráva. Konce necháva otvorené. Neohraničenosť je podstatným znakom aj jej maľovania. Dá sa v jej prípade hovoriť o štýle a rukopise? Áno, ale jej spôsob maľby nie je len mechanickým prenosom nadobudnutých zručností.

Fero Guldan

1953

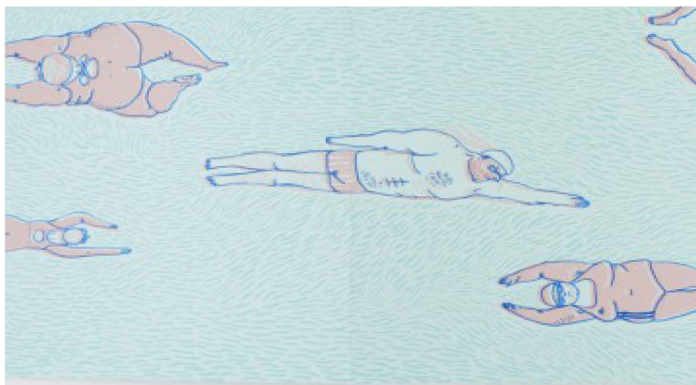
František Guldan (nar.1953 v Nitre) – vyštudoval Stavebnú fakultu SVŠT v Bratislave (1980). Od 70.rokov rozvíja autor-skú maliarsku techniku s pracovným názvom patinovaná asambláž. Venuje sa sa tiež kresbe, ilustrácii, mozaike z lámanej keramiky, objektom zo zvaranej ocele. Vystavoval doma, ale aj v Prahe, Paríži, Antverpách, Ottawe, Viedni, Mníchove, Bruseli atď. Žije a pracuje v lese nad Svätým Jurom. Odtiaľ vidí na predkov v Pezinku aj Nitre.

Veronika Holecová Klímová

1989

Ilustrátorka Veronika Holecová v súčasnosti študuje na Katedre Grafiky a iných médií na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. V roku 2013 absolvovala študijnú zahraničnú stáž v poľskom Krakove, kde vytvorila aj ilustrácie k detskej knihe Hlbokomorské rozprávky (Artforum 2013). Vystavovala počas festivalu BRaK v Piszatoryho paláci v Bratislave, počas festivalu Zázračný oriešok v Piešťanoch, v International Centre of Graphic arts v Krakove.

Lenka Šturmankinová 1988

Patrí k najmladšej generácii slovenských ilustrátorov. V roku 2014 bola jej autorská knižka Vorvaní zápisník ocenená v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2013.

Lenka Šturmankinová sa narodila a vyrástla v Košiciach. Študovala na VŠVU v Bratislave a momentálne študuje na UAP v poľskej Poznani. Ilustráciu. Rada sa na svet díva hmatom.

Vlado Král 1974

Vladimír Král (1974, Bratislava) bol poslucháčom Katedry animovanej tvorby na FTF VŠMU v Bratislave. Po úspešnom absolvovaní vysokoškolského štúdia pracoval ako ilustrátor, scénický výtvarník, grafický dizajnér a režisér animovaných TV filmov (napr. Keď nie, tak nie (1998), Dvojhlásná invencia a-mol (1999)). Na pôde medzinárodného domu umenia pre deti v Bratislave BIBIANA sa predstavil ako autor bábkovej scénografie a priestorového riešenia v predstaveniach Betlehemske rozprávky (1998).

Daniela Olejníková 1986

Štúdium na Vysokej škole Výtvarných umení v Bratislave ukončila v roku 2011 a dokončila niekoľko ilustračných projektov: Miro Čársky - O Basetovi, ktorý neznášal mľaskanie (ASIL o.z.), trilógia Martina Vopěnku Spiace mesto, Spiaca spravodlivosť a Spiace tajomstvo (Trio/Fragment), Mahábhárata (Argo) a V melónovom cukre (Artforum), ktorá vyhrala aj Cenu za grafickú úpravu (NKS 2010), knihy Trinásť (Perfekt) a Dita, 30 mušiek svetlušiek a iné príbehy (Perfekt) od Jany Bodnárovej.

Luboslav Paľo 1968

Luboslav Paľo (1968) študoval na VŠVU v Bratislave na oddelení voľnej grafiky a knižnej ilustrácie u profesora Dušana Kállaya a absolvoval študijný pobyt v Paríži (Cité Internationale des Arts). Autor sa venuje voľnej tvorbe, grafike a knižnej ilustrácii. Na VŠVU vyučuje teóriu a prax ilustrovanej knihy. Ilustračnú tvorbu vystavoval v mnohých krajinách – SR, ČR, Japonsko, Francúzsko, Taliansko, Nórsko, Portugalsko, Fínsko, Nemecko, Poľsko, Čína, Maďarsko, Rakúsko, Rumunsko, Chorvátsko.

VYSTAVUJÚ NAJLEPŠIE ILUSTRÁCIE Z DEJÍN BRATISLAVSKÉHO BIENÁLE

Maľby na hodvábnom papieri s jemne nahodenými farbami vyniesli japonskému ilustrátorovi Yasuovi Segawovi prvú Grand Prix Bienále ilustrácií Bratislava.

Porota vyzdvihla, že napriek japonskému štýlu jeho obrázky prekračovali hranice krajiny a výraz ich posúval k európskemu chápaniu kresby. Písal sa rok 1967 a medzinárodná súťaž originálov ilustrácií detských kníh „zaknihovala“ prvú kapitolu svojej histórie.

Akú cestu odvtedy prešla, kam sa v priebehu polstoročia uberala a ako sa menili podoby ilustrátorskej tvorby v toku času, predstavuje výstava Na krídlach fantázie, ktorú včera otvorili na Bratislavskom hrade. Expozícia približuje všetky ilustrácie, ktoré na Bienále ilustrácií Bratislava získali doteraz ocenenie najvyššie.

„Prezentovaných dvadsaťštyri Grand Prix je odrazom vývoja ilustrácie v medzinárodných súvislostiach. Výtvarný názor, chápanie ilustrácie, spôsob nazerania, estetika i preferovanie hodnôt jednotlivých porotcov je diametrálne odlišné, čo robí prácu medzinárodnej poroty neľahkou. Ale o to zaujímavejšou,“ uviedla kurátorka výstavy Viera Anoškinová

Na Slovensku ostala jediná Grand Prix.

Hoci slovenská ilustrátorská škola mala vo svete dobré meno, z dvadsiatich štyroch sošiek Grand Prix ostala na Slovensku jediná. V roku 1983 ju získal Dušan Kállay za ilustrácie ku knihe Lewisa Carrolla Alica v krajine zázrakov. Medzinárodná porota ocenila fantazijnú náladu, komplikovanú kompozíciu a príťažlivú atmosféru jeho obrázkov.

„Často sa ma ľudia pýtajú, či pri ilustrovaní myslím na súčasné deti. Nie, snažím sa byť sám malým chlapcom. Ilustrovanie je azda jediná profesia na svete, pri ktorej môžete ostať malým bez toho, aby vás niekto podozrieval z oneskorenej puberty,“ vyznal sa Dušan Kállay.

Jeden z najvýznamnejších slovenských ilustrátorov, ktorý svojimi originálnymi obrázkami dotvoril viac ako tri stovky kníh.

Zlatých jabĺčok a Plakiet ostalo na Slovensku podstatne viac, čo dokazuje

ďalšia časť expozície. Prezentuje diela slovenských ilustrátorov, ktorí tieto ocenenia získali. „O kvalite slovenskej ilustračnej tvorby svedčí fakt, že od roku 1967 boli na Bienále ilustrácií Bratislava ocenení autori všetkých generácií. Išlo o šesťnásť výtvarníkov, pričom niektorí získali ocenenia opakovane,“ spomenula Viera Anoškinová.

Pozornosť návštevníka pútajú ilustrácie Albína Brunovského, Viery Bombovej, Miroslava Cipára, Petra Uchnára, Martiny Matlovičovej, Viery Gergelovej, Ondreja Zimku, Jany Kiselovej-Sitekovej, Tomáša Klepocha a ďalších. „Nájde tu široký výber výtvarných techník, kompozičných rozvrhnutí, rôznorodosť chápania ilustrácie, rozdielnosť prístupov k textu i atmosfére príbehu aj špecifických vyjadrení. Pomerne široký časový horizont umožňuje sledovať vývin slovenskej ilustrácie,“ pokračovala kurátorka.

Nedospelí čitatelia verzus odborníci

Aké ilustrácie chytia oko aj dušu čitateľa, ktorému sú knihy pre menšie či odrastenejšie deti určené? O tom rozhoduje detská porota, ktorá na Bienále ilustrácií Bratislava udeľuje svoju cenu od roku 1993. Jej verdikt prezentuje ďalšia časť expozície.

Medzi jedenástimi ilustrátormi, ktorí Cenu detskej poroty doteraz získali, sú dvaja zástupcovia slovenskej výtvarnej scény. Pred dvanástimi rokmi malých porotcov najviac zaujali ilustrácie Igora Piačka ku knihe Príbehy dračích cisárov a v roku 2009 vyznamenali ilustrácie Petra Uchnára z knihy Peter Pan. Je zaujímavé konfrontovať prostredníctvom vystavených ilustrácií názory nedospelých čitateľov s hodnotením odbornej medzinárodnej poroty.

Keď pred päťdesiatimi rokmi začalo Bienále ilustrácií Bratislava písať prvé stránky svojej histórie, nepovažoval svet ilustráciu detskej knihy za umenie. Bola to len úžitková dizajnárska disciplína, ktorá farbami a tvarmi oživovala či spetrovala príbehy. Medzinárodná súťaž originálov ilustrácií detských kníh ju však za polstoročie svojej existencie vyzdvihla na piedestál najvyššieho umenia.

Výstava Na krídlach fantázie, ktorá bude na Bratislavskom hrade do konca septembra, pripomína ocenené ilustrácie z predchádzajúcich dvadsiatich štyroch ročníkov Bienále ilustrácií Bratislava. Laureáta Grand Prix, nových majiteľov piatich Zlatých jabĺčok a piatich Plakiet vyhlási medzinárodná porota v piatok večer počas slávnostného otvorenia jubilejného 25. ročníka BIB-u v historickej budove Slovenského národného divadla.

HUDOBNÍK, BÁSNIK, MALIAR... BOB DYLAN SA NEDÁ ZASTAVIŤ

Len nedávno sa stal laureátom Nobelovej ceny za literatúru a o mesiac nato už londýnska Halcyon Gallery vystavuje najväčšiu zbierku jeho obrazov.

Reč pritom nie je o žiadnom spisovateľovi či maliarovi, ale o americkom hudobníkovi Bobovi Dylanovi. Či už však ide o texty piesní, alebo v tomto prípade výtvarné diela, vždy nesú spoločného menovateľa – obraz milovanej krajiny rodáka z Duluth.

Výstavu s názvom The Beaten Path tvoria kresby, malby, ale aj kovové skulptúry vyjadrujúce autorov vrúcny vzťah k Amerike. Ako agentúre AP priblížil šéf galérie Paul Green, do Dylanovej vízie Spojených štátov patria motely či stánky s hotdogmi – Amerika podľa Jacka Kerouaca päťdesiatych a šesťdesiatych rokov, ktorého dielo ovplyvnilo niekoľko generácií.

„Verím, že kľúč k budúcnosti je práve v pozostatkoch minulosti,“ napísal Bob Dylan v súvislosti s výstavou na stránkach galérie. „Minulosť sa začína dňom, keď sa človek narodí, kto to nerešpektuje, klame sám seba, klame to, čím skutočne je,“ zdôrazňuje v texte všestranne založený pesničkár.

Dylan sa v tvorbe rozhodol podať pravdivý obraz americkej scenérie bez akýchkoľvek prikrášlení či emócií. Aby boli jeho výsledné práce čo najrealistickejšie, rozhodol sa využiť metódu camera obscura – optického zariadenia, ktoré snímaný obraz premieta na plátno v zmenšenej verzii. Túto techniku, ktorá predchádzala vzniku fotoaparátov, spomedzi maliarov využívali aj Caravaggio či Van Eyck.

„Vyhýbam sa mainstreamu a cestujem zadnými uličkami, žijem nespútaným životom,“ píše o sebe a svojej (zdá sa nielen výtvarnej) tvorbe Dylan. O pravdivosti týchto slov sa nedávno presvedčila aj švédska akadémia, ktorá hudobníka po udelení prestížnej literárnej ceny

Susedstvo (olejomalba na plátne)

Kolaje do neba (olejomalba na plátne)

AJ NEZMYSEL MÁ ZMYSEL

Spisovateľka Daniela Kapitáňová a karikaturista František Jablonovský spojili svoj zmysel pre humor. Galéria F7 vystavuje ich ilustrované veršičky.

Dedko depku zasadil, na medzu sa posadil. „Babka,“ dedko zrazu kričí, „pozri, už nám depka kľiči.“ Šťastná babka skáče: „Hijá!“ bude čerstvá depresia.“

To sa nám zabáva, ale neberme takúto poctu slovenskej psychiatrii naľahko. Humor je vážna vec, to vedia všetci jeho strogovia. Patria medzi nich aj karikaturista František Jablonovský a spisovateľka Daniela Kapitáňová.

Sú naladení v tvorbe na spoločnú strunu a – len tak mimochodom – obaja práve oslavujú aj rovnaké okrúhle jubileum. V snahe pripomenúť si ho čo najmenej pompézne, rozhodli sa usporiadať spoločnú výstavu, kde by zhrnuli nápady, na ktorých za posledné roky pracovali. Nazvali ju Nezmysly s podtitulom Výtvarné (ž)arty a jej gro tvoria ilustrované básničky. Vzdali tak sebe navzájom a zároveň karikatúre aj veršu hold.

Význam prichádza neskôr.

„Ide o epigram, aforizmus či limerick, ktoré sú sebestačne samy osebe,“ hovorí František Jablonovský. Krátke vtipné básničky z pera Daniely Kapitáňovej, ktoré ho inšpirujú, sa

často pohrávajú s absolútnymi rýmami a vyjadriť sa k nim výtvarne znamená byť im rovnocenný alebo ich dokonca ešte významovo umocniť.

Jablonovský vraví, že je to niekedy veľmi ťažké, lebo môže dlho trvať, kým príde prvý nápad. Ten navyše generuje niekoľko verzií a z nich treba vybrať takú, ktorej „nezmysel je najzmyslupnejší“. Niekedy je to zase naopak – nápadov na kresbu je už celá hromada, no text k nim ešte stále nie je dobrý.

Daniela Kapitáňová je majsterkou kratších literárnych foriem. Malé rýmované básničky šmrncnuté absurdným humorom, ale zároveň aj aktuálnymi témami a serióznym prístupom, sa jej nazbierali za posledných päť-šesť rokov. Vystúpila s nimi v roku 2010 aj na festivale humoru Kremnické gagy, kde ich Fero Jablonovský v priamom prenose naživo podchytil štetcom či ceruzkou. Brožúrka, ktorá z ich dielka neskôr vznikla, sa hneď aj rozchytala, aj vďaka tomu je dodnes dosť veľká šanca, že stretnete po svete behať deti aj dospelých, ktorí tieto veršičky vytahujú na požiadanie z rukáva naspamäť.

„Slovenčina je v písaní takýchto foriem vynikajúca,“ vraví Kapitáňová. „Nie je to o tom, že chcem niečo povedať a hľadám k svojim myšlienkam slová, ale presne naopak: nápad s rýmovanou slovnou hračkou príde sám a potom k nemu hľadám kontext.“

Niekedy je vraj jazyk až taký hravý, že autorka až po týždňoch

pochozí, čo vymyslela, prezrádza Fero Jablonovský. Napríklad básnička o štukách mala na sociálnych sieťach veľký úspech a nový rozmer vtípu, ktorý ju presvedčil, akí dokážu byť ľudia rozšafní, našla vo vlastných slovách až po stovkách lajkov.

Život je vtíp.

Zmysluplné nezmysly sú od dnes jednou kapitolou z výstavy, ktorú sprístupnili v bratislavskej galérii F7. Jej súčasťou sú zároveň aj budúce ilustrácie a inštalácie k pripravovanej rozprávkovej knihe Daniely Kapitáňovej. Bude o čertíkoch a Jablonovský je pripravený nakresliť ich aj tisíc, kým bude text na svete. Tretiu časť výstavy tvoria karikatúry prepojené na knižnú typografiu, ktorej sa výtvarník už roky venuje.

A ako to, že obaja majú stále chuť obracať život na vtíp? „Možno máme obaja šťastie, že aj keby sme chceli robiť niečo seriózne, nemusíme sa veľmi trápiť a potiť,“ hovoria. Aby totiž vymysleli niečo úsmevné, stačí vraj byť fakt vážny.

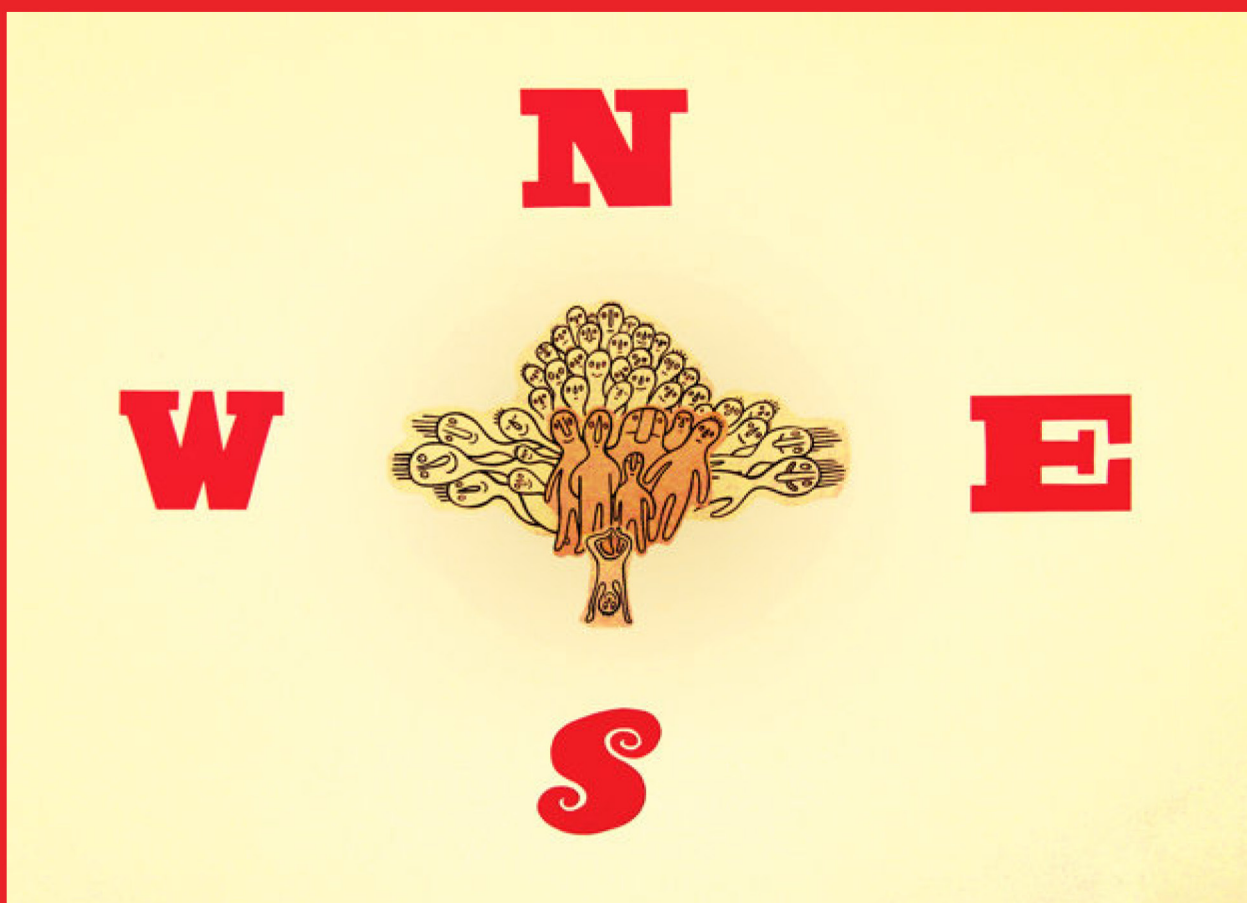

Foto: Galéria F2

DÁ SI NIEKTO DIVOKÉ MALINY? ANDY WARHOL

Kým sa Andy Warhol zapísal vo svete pop-artu, kreslil vtipné obrázky do kuchárskych kníh. Ponúkal spáleného srnca alebo omeletu bez vajec

Bola jar 1959. Interiérová dekoratérka Suzie Frankfurtovej čakala svoje druhé dieťa. Keďže chcela potešiť svoje chuťové poháriky, pri poobednej prechádzke New Yorkom zabľúdila do istej manhattanskej cukrárne.

Prekvapilo ju, že okrem sladkých koláčikov a farebných tort bol obchod plný magických akvarelových malieb, na ktorých sa mihali farebné kvety a motýle. Vystavoval tam akýsi neznámy mladý umelec.

Aké nezvyčajné miesto na prezentáciu, musela si pomyslieť. Nikdy predtým o dotyčnom nepočula, o to viac však bola uchvátená jeho prácou, náladovými ťahmi štetca, ktoré nevedela dostať z mysle. On sám pracoval ako umelecký riaditeľ knižného vydavateľstva a chvíľky umeleckej inšpirácie využíval ilustrovaním detských kníh. Vtedy ešte netušil, že spoločne s Frankfurtovej zafušuje aj do kulinárskeho umenia. Bol to Andy Warhol. Áno, komerčný ilustrátor. Tým sa živil výstredný umelec v čase, keď ešte nebol posadnutý celebritami, konzumnou spoločnosťou a mechanickými reprodukciami. Predtým, než svet obľeteli jeho slávne plechovky od polievok či hypnotizujúce pop-artové portréty Marilyn Monroeovej.

Zo života...

Warhol sa narodil ako Andrew Warhola v Pittsburghu v Pensylvánii, USA, prisťahovalcom rusínskej národnosti z dediny Miková pri Stropkove v Česko-Slovensku. Ani jeden zo súrodencov sa nenarodil na Slovensku. Umelecký talent sa prejavil skoro, študoval priemyselné (komerčné) umenie na Carnegie Institute of Techno-

logy (dnes známe ako Carnegie Mellon University) v Pittsburghu. Po absolvovaní školy sa v roku 1949 presťahoval do New Yorku a začal úspešnú kariéru ako ilustrátor časopisov a v reklame. Stal sa známym hlavne rozmarnými atramentovými maľbami topánok v charakteristickom štýle.

V 60. rokoch začal s maľbami slávnych amerických produktov ako série plechoviek Campbellovej polievky a Coca-Coly. Prešiel na sieťovú tlač, so snahou nielen o tvorenie umenia masového tovaru, ale aj k masovej tvorbe umenia. Zamestnal a usmerňoval „umeleckých pracovníkov“ v tvorbe výtlačkov, topánok, filmov a ďalších diel vo svojom štúdiu, The Factory, umiestnenom v Union Square v New Yorku. V 70. rokoch a v 80. rokoch vytváral výtlačky slávnych ľudí ako Marilyn Monroe a Elvis Presley. Ikonické figúry a slávni ľudia sú hlavné témy v tvorbe Warhola.

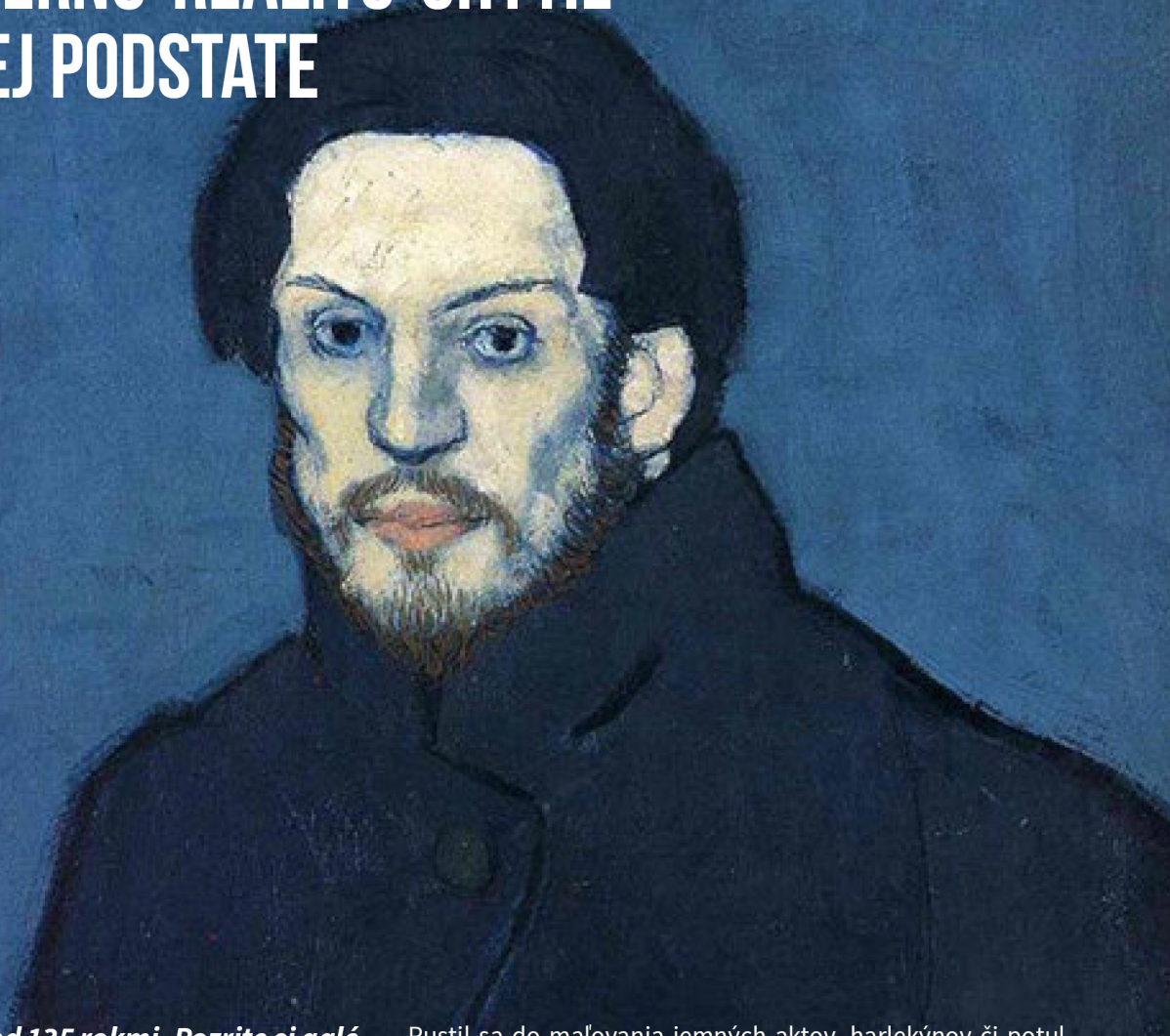
Campbellová polievka

The Factory (Továrň) umiestnená na 221 East 47th Street v Manhattane, bolo Warholovo štúdio od roku 1963 do 1967. Presťahovalo sa na 33 Union Square West koncom roka 1967, keď budovy East 47th boli zbúrané. The Factory bolo obľúbené miesto umeleckých kruhov, konzumentov amfetamínu a Warholových superhviezd. Tu vytváral svoje sieťové tlače. Interiér bol obalený cínovou fóliou a strieborným náterom a striebornými „oblakmi“ v podobe veľkých, héliových balónov v tvare vankúšov.

The Factory sa stala miestom stretnutí umelcov a tých čo sa za nich vydávali, ako Mick Jagger, Lou Reed, David Bowie a Truman Capote. Warhol sa stal manažérom Reedovej vplyvnej newyorskej rockovej skupiny The Velvet Underground v roku 1965. Viacero z Reedových piesní sa týka ľudí, ktorých spoznal v The Factory, konkrétne aj jeho najznámejšia sólová pieseň Walk on the Wild Side, ktorá sa vzťahuje na viacero superhviezd. Súbor Campbellových polievok mal premiéru v júli 1962, keď vôbec po prvý raz Warhol samostatne vystavoval vo Ferus Gallery v Los Angeles. Najčastejšou otázkou divákov bolo, prečo začal Warhol maľovať ten najbežnejší produkt, dostupný vo všetkých amerických supermarketoch.

Nebolo zaujímavé, ak by začal maľovať niečo, čo vidíme každý deň niečo.

DVOJROZMERNÚ REALITU CHYTL V JEJ SAMEJ PODSTATE

Picasso sa narodil pred 135 rokmi. Pozrite si galériu jeho najznámejších obrazov

Dá sa ešte v malbe urobiť taký jedinečný krok, aký na začiatku minulého storočia urobil Pablo Picasso? Jeden z najslávnejších maliarov všetkých čias uchopil dvojrozmernú realitu v jej samej podstate,

Tak sa vášnivo ponáral do seba, do chuti života, krásy žien, hrozieb vojny, biedy sveta aj do umenia majstrov, ktorí ho predchádzali. Vydržalo mu to až do konca života. Práve dnes je tomu 135 rokov, čo sa narodil.

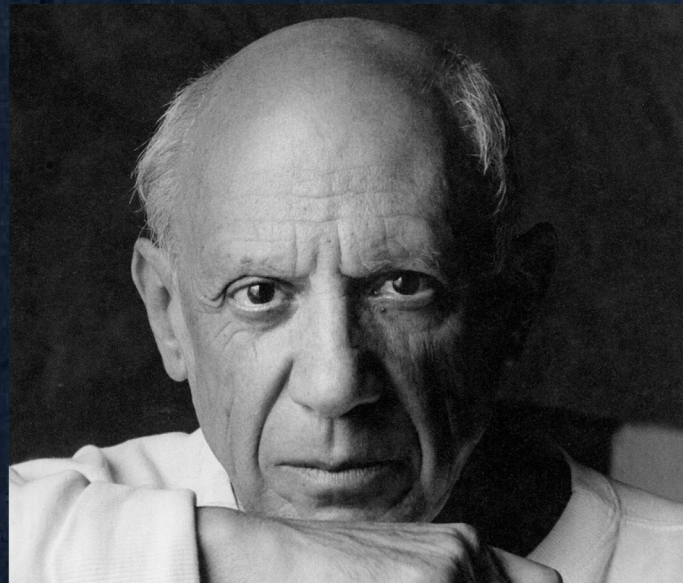
Prvé obdobia

Svetoznámy španielsky maliar a sochár sa narodil v španielskej Malage, ale väčšinu života prežil v Paríži. Prvýkrát sa tam vybral v roku 1900 a v raji umenia a bohémskej slobody, fascinovaný dielami van Gogha a Toulouse Lautreca, opustil Barcelonu natrvalo, neskôr ovplyvnený udalosťami v španielskej občianskej vojne.

Jeho prvé diela z Paríža boli plné melanchólie a určili jeho modré obdobia, maľoval vtedy najmä chudobných a chorých úbožiacov, tragické, temné výrazy samoty, smútku.

Zmenilo sa to príchodom jeho prvej múzy Fernandy Olivierovej, vďaka ktorej začali vznikať obrazy v ružových tónoch.

Pustil sa do maľovania jemných aktov, harlekýnov či potulných umelcov, čoskoro objavil ľudové umenie afrických kmeňov, lámal povrchy a zachytával odrazy svetla, študoval objekty, rozkladal ich na neznáme novotvary, postupne ich začal obohacovať novými materiálmi a farbami.

Pablo Ruiz Picasso 25. október 1881, – † 8. apríl 1973

Avignonský vietor

V tomto duchu, súbežne s Georgesom Braqueom, položil základy kubizmu ako umeleckého smeru. Určil ho obraz Sľúben z Avignonu. Picasso v ňom reagoval na Henryho Matisa a jeho maľbu Radosť zo života, stavajúc proti jeho prchavým aktom nemilosrdný a deformujúci obraz žien z nevestinca.

Pôvodne ho aj pomenoval Avignonský bordel, spočiatku ho komponoval aj s mužskými figúrami. Neskôr všetko zmenil. Päť nekompromisných podôb ženských postáv zachytil schematicky podľa vzoru primitívneho sochárstva. Tak dosiahol vrchol moderny. Jeho dôsledné kubistické videnie začalo vyhľadávať čoraz viac obdivovateľov. Jeho život bol plný vášne, rád sa nechával inšpirovať svojimi partnerkami, žil po boku Evy Gouelovej, baletky Olgy Kklovej, fotografky a maliarky Dory Maarovej,

Marie-Thérèse Walterovej, Jacqueline Roqueovej či Françoise Gilotovej, ktorá ho ako jediná zo všetkých žien dokázala pre nevery a ťažkú povahu opustiť.

Výpoveď o svete

Jeho ikonickým dielom a veľkou výpoveďou o svete sa stala slávna Guernica ako symbol hrôz vojny a jej dôsledkov. Vtragicko-sarkastickom duchu stelesňuje na veľkom plátne nehumánnosť, násilie a brutalitu.

Dielo namaľoval ešte v roku 1937 na zákazku španielskej republikánskej vlády, mal byť súčasťou španielskej expozície na medzinárodnej výstave v Paríži.

Hoci prácu najprv odkladal, napokon obraz zhotovil za necelý mesiac. Impulzom sa mu stalo bombardovanie španielskeho mesta nacistickým Nemcom počas občianskej vojny, podľa ktorého dielo aj nazval.

Guernica dlho visela v newyorskom Múzeu moderného umenia, podľa autorovej žiadosti sa nemala dostať do rodného Španielska, kým sa v krajine neobnoví demokracia. Stalo sa tak až v roku 1981, o desať rokov neskôr putovala do madridského múzea Reina Sofía.

S ideou komunizmu

Druhá svetová vojna Picassa v tvorbe nezastavila, väčšinu jej času strávil na juhu Francúzska a tvoril. V roku 1944 vstúpil do komunistickej strany Francúzska a idey komunizmu neprestal uznávať, i keď bol kritikom Stalina. Bez ohľadu na ľavicovú orientáciu sa Picassovi ešte za života dostalo na celom svete takej slávy ako máloktorému inému umelcovi. Bol temperamentným individualistom a život si naplno užíval, neúnavne sa však dokázal podrobovať svojom tvorivému a originálnemu géniu.

Portrét Dory Maárovej

Piccasovo majstrovské dielo s názvom Guernica.

V LONDÝNSKEJ SOTHEBY'S V UTOROK PRVÝKRÁT DRAŽILI SLOVENSKÉ UMENIE

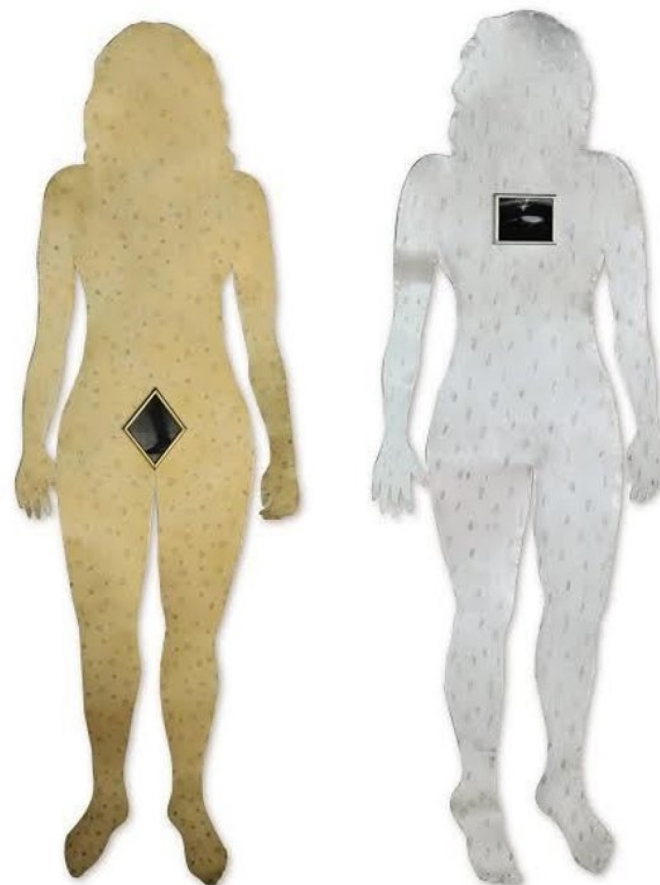
Slovenské umenie na medzinárodnej aukcii zastúpili diela Milana Dobeša, Jany Želibskej a Stana Filka. Podarilo sa vydražiť všetky

Aké sú nové trendy v európskom zberateľstve výtvarných diel? Generačne sa menia, raz sú v kurze konzervatívne, inokedy avantgardné.

Pohľad na ne priniesla medzinárodná aukcia prestížnej londýnskej galérie Sotheby's, ktorá v utorok popoludní po prvý raz dražila aj slovenské povojnové umenie. Povojnové umenie z východnej Európy sa podľa slov odborníkov predhodnocuje až teraz a nanovo oceňuje.

Aukcia s názvom Súčasný východ priblížila umenie strednej a východnej Európy, Ruska a Kaukazu. Londýnski kurátori zhromaždili vyše 120 umeleckých diel od významných aj perspektívnych umelcov z tejto oblasti.

Po prvýkrát v histórii sa na medzinárodnom aukčnom trhu objavilo aj slovenské povojnové umenie v dielach Milana Dobeša, Stana Filka a Jany Želibskej. Z českých výtvarníkov sa do výberu dostali Karel Malich, Běla Kolářová, Jiří Sopko a David Černý. Všetky tri diela slovenských výtvarníkov sa podarilo úspešne vydražiť.

Jana Želibská: Dve. Odhad 12- až 18-tisíc libier, predané za 15-tisíc (zdroj: ARTFOND)

ÓDOR PÍŠE, SHOOTY KRESLÍ A ZNOVA TO DÁVA ZMYSEL

Túžime po rýchlokurzoch, ktoré by písali celebrity vo svojich odboroch, Ľudovít Ódor tej potrebe porozumel.

Miera istoty, s ktorou možno odporučiť čitateľovi investovať jeho čas do Ódorovej knihy Investovanie z nadhľadu, závisí, samozrejme, od očakávaní. Prejdime si tie najpravdepodobnejšie.

Ak ste predovšetkým Shootyho fanúšik, dostanete s Ódorovými textami 54 karikatúr, ktoré neboli inde publikované. Všetky sú o ekonomike, Shooty ich kreslil v lete počas pár týždňov a napriek tomu málokrát hrozí, žeby ste mali pocit sériovej výroby. Bez čítania Ódorových minitextov nebudú všetky okamžite zrozumiteľné. Zmierte sa s tým alebo čítajte aj Ódorove texty.

Ak beriete názov knihy doslovne a veríte, že vám pomôže so základmi investovania, tiež dobre. Zďaleka nie celá kniha je o osobných (rodinných) investíciách, ale začína sa nimi a rýchlo povie v téme všetko dôležité. Kto absolvoval aspoň desať hodín akéhokoľvek kurzu investovania, nenájde v tej pasáži nič nové, ale možno bude prekvapený, prečo to na Slovensku málokto vysvetľuje tak jednoducho a priamo.

Áno, kniha obsahuje aj kurz investovania zdestilovaný do “25 základných rád pri bačovaní”, ale ani tu nedôjde k zjednodušovaniu, ktoré by vašim financiám mohlo ublížiť, alebo by vás pre banálnosť návodov mohlo uraziť.

Celá kniha môže byť pre študovaného ekonóma sklamaním - ak čaká, že sa dozvie niečo, čo už v súčasnej európskej debata nebolo povedané. Na tohto čitateľa myslí Ódor azda len v pasážach, kde opisuje svoju rolu pri zrode Rady pre rozpočtovú zodpovednosť. To je orgán, ktorý vznikol nedávno zo zákona, stráži ministra financií a funguje šokujúco dobre. Aj vďaka nemu je štyridsiatnik Ódor už na Slovensku v odbornejších, novinovejších aj politickejších debatách žiadaná celebrita (každý by ho chcel mať v debata na svojej strane).

Tá kniha je dokonalá pre bystrých ľudí, ktorí sú mimo odbornejšej ekonomickej debaty a chcú ten deficit ľahko znížiť. Citlivý, no v ekonómii nezbehlý pozorovateľ, napríklad chápe, že je veľký rozdiel medzi zadlžovaním rodiny a štátu, ale bojí sa opýtať, prečo si štáty aj podľa vážených ekonómov môžu dovoliť zadlžovať sa. Alebo že je normálne, že Rakúšania majú vyššie platy, že za “socíku” bolo (v priemere) horšie.

Ódor v týchto pasážach hovorí, že diskutuje s krčmovými názormi, no takt, s akým to predvádza, prudko zväčšuje publikum, ktoré bude ochotné počúvať, čo píše.

Štát by mohol tie kapitoly za vzdelávacie eurofondy naxeroxovať a rozdávať po krčmách, školách, holičstvách, posilnovniach, úradoch. Bez toho, že by sa bál, že šíri okrajové názory.

Lebo Ódor je v tom najlepšom slova zmysle slova mainstreamový európsky ekonóm. Mainstreamový v ekonómii neznamena neinvenčný, ale skôr držiaci sa overených ideí. Takých, ktorých nedokonalosť o pár desiatok rokov možno pochopíme, no v súčasnosti sú ten najlepší nástroj na porozumenie a rozhodovanie sa v ekonomike.

Ódor si môže sám aj za to, že jeho Investovanie z nadhľadu môžeme skúšať čítať aj ako literárne dielo. Predstava postavy slovenského baču, ktorý v knihe vystupuje, rozumie ekonomike a vysvetľuje jej fungovanie, hrozí trapasom.

Aj keď už ste takmer na konci knihy a autor vás presvedčí, že udrží v šarmantnej polohe všetky metafory, ktoré sa odohrávajú na salaši, medzi ovcami, honelníkmi a bačom, člen Rozpočtovej rady Ódor ešte rozbalí záverečné päťstranové interview baču pre Financial Times. To si už poviete, že pán je ekonóm.

No po tom, čo ste si v knihe prečítali aj zbierku vtipov o ekonomike, nič vás neprekvapí. Jeden pre pochopenie, s čím tu máme do činenia: "Mikuláš, zubná víla, rešpektovaný ekonóm a starý opilec idú po ulici a v jarkuvidia 100-eurovú bankovku. Ktorý z nich ju zdvihne? Samozrejme opilec, keďže ostatní traja sú neexistujúcimi bytosťami".

